

TUDI PROSTORSKO PREOBLIKOVANJE KRAJEVNE SKUPNOSTI

Samoupravni položaj delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti se je spreminjal in krepil vse od leta 1963. Tega leta je v ustavi zapisano: krajevno skupnost, v kateri občani organizirajo komunalne, stanovanjske, gospodarske, socialne, zdravstvene, prosvetne, vzgojne in druge dejavnosti za neposredno zadovoljevanje svojih potreb in potreb družin in gospodarstva kakor tudi za razvoj naselja.

Razvoj krajevni skupnosti in samoupravni položaj občana v njih je neposredno povezan s preteklim razvojem krajevne skupnosti nasploh, zlasti v njenem prostorskem preoblikovanju.

Temu je v naši občini treba posvetiti posebno pozornost ter se kaže tudi dogovoriti o tem, ali sedanja prostorska oblika krajevni skupnosti ustreza nadaljnjemu razvoju ter o možnostih za ustanovitev več krajevni skupnosti. To bo tudi ena ključnih nalog v letu 1977, ker bomo v tem letu tudi obravnavali spremenjen in dopolnjen občinski statut, ki bo med drugim urejal tudi prostorsko obliko in število krajevni skupnosti.

Število krajevni skupnosti se v naši občini ni spremenilo vse od leta 1965, ko je bilo z občinskim odlokom ustanovljenih 17 krajevni skupnosti. Uradno so pričele delovati 1. aprila 1965. Od takrat pa do danes so v krajevni skupnostih nastajale korenite spremembe, ki so vplivale na njih razvoj. Zlasti se je povečalo število občanov. Nekatere krajevne skupnosti štejejo danes že prek 8000 občanov, najmanj pa 209 občanov. Razvil se je delegatski sistem, ki se zaradi prevelikega števila občanov v mnogih primerih ne more uspešno vključiti v vse oblike njegovega delovanja. Z nastajanjem novih sosesk, ki so s seboj prinesle nove probleme in različne interese novih občanov, nastajajo tudi nove oblike dela, ki terjajo različne oblike pri opravljanju nalog. Danes se torej srečujemo s problemi mestnih, primestnih in vaških krajevni skupnosti, ki so tudi značilnosti naše občine. Še eno značilnost je vredno omeniti, namreč, da je naša občina v povojnih letih nosila pečat predmestnega in kmečkega naselja, o čemer pa danes ne moremo več govoriti, saj se je s hitro urbanizacijo spremenila v občino z 58 temeljnimi organizacijami združenega dela, 37 delovnimi organizacijami, sestavljenimi organizacijami združenega dela in s 33 drugimi oblikami združenega dela, v katerih je zaposlenih prek 20.600 delavcev, ki s svojim delom prispevajo k družbenemu in ekonomskemu razvoju občine. Delavci danes že zagotavljajo materialno bazo krajevni skupnosti na podlagi samoupravnih sporazumov, ki jih le-te sklepajo z združenim delom.

Krajevna skupnost je v letu 1974 dobila popolno obliko zaokrožene celote, v kateri občani in delovni ljudje v naseljih, delu naselja ali v več povezanih naseljih uresničujejo svoje pravice in dolžnosti ter uresničujejo skupne interese in potrebe. O tem smo govorili že dve leti. Zato je čas, da pogledamo, koliko nam je uspelo uresničiti nove naloge, dobljene z ustavo, seveda ob upoštevanju prej naštetih značilnosti. Zlasti nas bo zanimalo, koliko nam je krajevno skupnost uspelo približati ustavni konceptiji glede na življenjske potrebe in zahteve delovnih ljudi in občanov. Veliko časa smo porabili za razširitev idejno-političnih in teoretičnih vprašanj, zlasti pa smo iz dneva v dan ponavljali kakšno mesto pripada krajevni skupnosti v našem družbenoekonomskem in političnem sistemu. Zanima nas tudi, ali se je v teh letih že dovolj razvila zavest delavcev v združenem delu in ali je krajevna skupnost že postala enakopraven partner združenemu delu in drugim dejavnostim v našem družbeno-političnem sistemu. To so vprašanja, s katerimi se srečujemo, ko skušamo analizirati, koliko nam je uspelo približati krajevno skupnost v pravo ustavno vsebino. Zato so vsi trije zbori republiške skupščine 8. oktobra 1975 sprejeli stališča, priporočila in sklepe o nadaljnjem samoupravnem razvoju krajevni skupnosti v SR Sloveniji. Ta stališča, priporočila in sklepi so dobili vsestransko osnovo za delo tudi v naših krajevni skupnostih pri reševanju njihovih nalog, preoblikovanju in

organiziranju samoupravljanja, razvijanju delegatskih odnosov, povezovanju z organizacijami združenega dela, programiranju in njegovem uresničevanju, zagotavljanju materialne baze in drugih oblik dela in nalog, katerih ima krajevna skupnost iz dneva v dan več. V uresničevanju tega dokumenta smo bili vključeni na različne načine z osnovnim ciljem, da je v krajevni skupnosti treba razvijati nove odnose in zagotavljati možnosti za uresničevanje nalog, zlasti pa skrbeti za pravočasno zagotavljanje materialne baze, na kateri temeljijo tudi današnji programi razvoja krajevni skupnosti.

Kako je potekala akcija pri zagotavljanju materialne baze v naši občini, je dobro znano. Lahko ugotovimo, da smo na tem področju napravili vidne premike, saj nam je uspelo v sistem financiranja vključiti delavce iz združenega dela, ki so za zagotavljanje skupnih potreb v krajevni skupnosti odstopili del svojega dohodka. Kakšne elemente bo vseboval družbeni dogovor o temeljnih načelih za financiranje skupnih potreb v krajevni skupnosti, ki ga mora pripraviti skupnost slovenskih občin v sodelovanju s skupščino SRS in republiško konferenco SZDL do 31. marca t.l., še ne vemo. Pričakujemo pa, da bo s tem družbenim dogovorom rešena vrsta vprašanj, s katerimi smo se srečevali, ko smo obravnavali financiranje krajevni skupnosti.

Ob sprejemu stališč, priporočil in sklepov je bila sprejeta tudi obveza, da velja sproti spremljati izvajanje, kar je sicer redek primer v dosedanji praksi. Lahko ugotovimo, da je bila obveza uresničena. Dne 19. januarja 1977 so vsi trije zbori republiške skupščine obravnavali analizo izvajanja stališč, priporočil in sklepov o nadaljnjem samoupravnem razvoju krajevni skupnosti v SRS. Analizo je pripravil odbor za družbenopolitični sistem zbora občin SRS, ki je bil zadolžen za spremljanje in izvajanje sprejetega dokumenta. Zato je tudi izoblikoval poseben program za izvajanje, v katerega je bilo vključenih 25 krajevni skupnosti, izbranih po vzorčnem sistemu občin. S to analizo so med drugim želeli doseči tudi oceno dosežene stopnje uresničevanja aktualnih nalog iz stališč, priporočil in sklepov, obenem pa naj bi pomenila pobudo vsem nosilcem za čimprejšnjo realizacijo sprejetega dokumenta. Analiza ima med drugim več značilnosti: »Redek dokument je doživel tako široko razpravo, predlog stališč, ki so jih delegati v skupščini prejeli na klopi, se v precejšnji meri razlikuje od tistih, ki so šle v javno razpravo, kar kaže, da je razprava dala vrsto dobrih pobud in predlogov (Občan, št. 1-77).«

Pri tem je sodelovala tudi naša skupina delegatov za delegiranje v zbor občin in zbor združenega dela in tudi prispevala, da so bila prvotna stališča preoblikovana in konkretizirana. Zato lahko ugotovimo, da je redkoteri dokument tako konkreten in uporaben, kot je ta analiza s sprejetimi stališči. Stališča, ki so jih sprejeli delegati na zasedanju dne 19. januarja 1977, so bila objavljena v Uradnem listu SRS, št. 2-77, v Občanu št. 1-77 in v Poroče-

valcu št. 3-77. Ta stališča nam bodo nova osnova v konkretnih akcijah pri nadaljnjem uresničevanju samoupravnega razvoja krajevni skupnosti, pri čemer se bomo morali tudi v bodoče opirati na ugotovitve, da se krajevne skupnosti med seboj razlikujejo in da bo težko najti primeren sistemski model, na osnovi

To obvestilo temelji na dopisu LUZ z dne 7-a-76, ki pravi, da kot mejna KS dajemo soglasje k spremembi obstoječega zazidalnega načrta s posebnim pripisom, da takšno soglasje čimprej pošljemo.

Dne 13. oktobra 1976 smo zadevo obravnavali na zboru delovnih ljudi in občanov ter sprejeli sklep, da ne damo soglasja k spremembi zazidalnega načrta, oziroma kot se sedaj to imenuje mikrolokacije, ker je treba peči locirati zunaj upravno-poslovnega objekta, npr. na Golovcu v ozkih dolincah proti Dobrunjam, v kompleksu med Rašico, Črnučami in Mengšem, v dolini Besnice ali drugih dolincah med Zalogom in Kresnicami, oziroma kjerkoli drugje, kjer najdejo urbanisti primeren prostor, odmaknjen od stanovanjskih naselij, v oddaljenosti 10 ali

katerega bi čimprej prišli do zelenih rezultatov.

Tako analizo kaže napraviti tudi v naši občini, saj se temu vprašanju doslej načrtno še nismo posvetili. Dosedanje izkušnje nas opozarjajo, da se moramo naloge lotiti sistematično, pri čemer bo treba upoštevati dosedanje izkušnje, o katerih že lahko govorimo. Osnovo za delo imamo, potreben je le dogovor za akcijo.

Iz analize v zvezi s preoblikovanjem krajevni skupnosti je ugotovljeno, da so se tega marsikje lotili z občinskega vrha navzdol, namesto da bi pobude in akcije prihajale od delovnih ljudi in občanov, organiziranih v socialistični zvezi, ki bi morala posvečati več pozornosti in odgovorneje skrbeti za prostorsko oblikovanje krajevni skupnosti in njihovo združevanje v skupnost krajevni skupnosti ter se

spoprijemati zlasti z nekaterimi negativnimi pojavi in gledanji, kot npr. zapiranje v ozke krajevne okvire ipd. Reševanje teh zadev od zgoraj navzdol in podobno zavira proces samoupravnega preoblikovanja krajevne skupnosti, oziroma onemogoča polno uveljavitev samoupravnega položaja in vloge delovnih ljudi in občanov v njej. Ta ugotovitev velja tudi za našo občino, saj skoraj ne poznamo pobud s strani občanov in delovnih ljudi, da bi npr. razdelili obstoječe krajevne skupnosti na več krajevni skupnosti. Če obstajajo za to objektivni razlogi, se bomo morali te naloge lotiti dovolj odgovorno, ker bodo z novimi krajevni skupnostmi povezani kadrovske in prostorske problemi, ki jih bomo morali reševati že ob samem nastajanju. Spremenilo, oziroma

povečalo se bo verjetno tudi število delegatskih mest v zboru krajevni skupnosti. Vsa ta vprašanja bo treba rešiti istočasno z nastajanjem novega občinskega statuta. Težko bo kasneje oblikovati nove krajevne skupnosti, ker je delegatski sistem vključen v celoten skupščinski sistem. Le-ta pa daje tudi okvire za izdelavo statuta, oziroma za spremembe in dopolnitve krajevni skupnosti, ki ne bodo smeli nastajati vsak zase. Zlasti zato ne, ker bo treba sedaj veljavne statute in druge splošne akte v krajevni skupnostih dopolniti tako, da bodo upoštevali dejanske življenjske razmere in opredeljevali organizacijsko, kadrovske in vsebinske osnove za nadaljnji razvoj in uveljavljanje skupni interesov delovnih ljudi in občanov v njej. SLAVKA JERMAN

NEGATIVNO SOGLASJE O DOLOČITVI NOVE LOKACIJE KREMATORIJA NA ŽALAH

11. 1., kjer je v delegatski prilogi objavljen predlog odloka o spremembi zazidalnega načrta prostorske ureditve centralnega pokopališča Žale v Ljubljani. Iz obrazložitve IS k temu odloku sledi, da gre izključno samo za varianto D, torej za širitev Žal le vzhodno od Tomačevske ceste, tj. proti Novim Jaršam. O kakih »velikih Žalah (pa tudi Srednjih) ni več glasu. S tem pa je načrt po GUP povsem spremenjen. Ko so navedena soglasja k predlagani varianti, so med njimi navedeno tudi nekatere republiške institucije-organizacije, ni pa ničesar o soglasju občanov Ljubljane, oziroma vseh petih ljubljanskih občin, ki so po statutu »enake med enakimi«, kot velja enako za skupščino mesta Ljubljana.

To trditve utemeljujemo s tem, da je tudi IS naše občine Moste-Polje dne 17. julija 1975 razpravljalo o predlagani spremembi zazi-

ljani ter potemtakem odpadejo »ozki interesi krajanov Novih Jarš. Drugotno pa je sedaj vprašanje, ali ima občina Ljubljana-Bežigrad pooblastilo občanov Ljubljane, da meritorno odloča ne samo o spremembi lokacije, pač pa tudi o spremembah po GUP in utesnitvi starih Žal.

Dne 8. februarja 1977 se je ponovno sestel razširjeni politični aktiv naselja in razpravljali smo o vsem, kar se je zgodilo od 13. oktobra 1976 naprej, še zlasti, da ne bi padel očitek, da prevladujejo ozki lokalni interesi Novih Jarš, proti interesom vseh občanov mesta Ljubljana. Ponovno je bilo potrjeno, da nismo proti krematoriju, da pa je njegova lokacija neprimerna in da vsi kasnejši momenti preprečevanja s strani strokovnjakov in politikov ne morejo preprečiti, da spadajo kremacijske peči v nov objekt na eni strani, na drugi pa, da si

sti za varstvo okolja mesta Ljubljana in najti zagotovljeno rešitev bodočega pokopavanja (tudi žarnega) za naslednjih 50 let. Ničde do sedaj ni kvalificirano izjavil, do katere meje na severu se lahko sedanje Žale širijo in za kakšen prostor — glede na velikost in potrebe v naslednjih 50 letih gre. Ali je zemljišče že v lasti mesta — občine, ko vemo, da čez pet let na starih Žalah ne bo več prostora? Sicer pa je širitev Žal na severu povsem nova »ideja«.

3. Kateri forumi, občinski in mestni, forsirajo predlagano rešitev poleg IS SML in zakaj ni prišlo do obširne, demokratične razprave o pokopališčih nasploh, o pokopavanju na Žalah, gradnji krematorija, sedanji lokaciji itd., ko bi imeli možnost na podlagi kvalificiranih dokumentov rešiti ta za Ljubljano tako pomemben objekt.

4. Ugotavljamo, da se iz različnih neznanih, pa tudi znanih virov širijo vesti, ki hočejo povezati naše nasprotovanje gradnji krematorija na predlagani lokaciji na verski podlagi med krajanji. Z ogorčenostjo protestiramo proti takšnim podlim natolcevanjem, s katerimi skušajo zagovorniki gradnje na tej lokaciji oblatiti in diskreditirati nas vse in s tem predvsem tudi naše argumente.

Udeleženci dveh razširjenih političnih aktivov naselja smo bili tudi na zboru delovnih ljudi in občanov dne 13. oktobra 1976. Zavedali smo se odgovornosti. Ker je bilo že v začetku povedano, da je temeljna delegacija prehodno že razpravljala o spremembi lokacije in se s predlagano rešitvijo ni strinjala, je sicer res prišlo med volivci do rahlega nemira. To je otežkočilo razpravo predstavnika LUZ — tovariša Vehovarja. Iz razprave, ki je sledila, pa je bil sprejet soglasen zaključek, da krematorija — peči na tej lokaciji ne sme biti. Z gotovostjo lahko trdimo, da je iz vseh takratnih diskusij popolnoma jasno, da rezultat razprave ne bi bil popolnoma nič drugačen, če predsedujoči v začetku zbora prisotne ne bi informirali o stališču, ki ga je zavzela temeljna delegacija. Bile so tudi govorice, da bodo zasebne hiše manj vredne zaradi bližine krematorija, vendar menimo, da to pri odločitvi na zboru volivcev ni prevladalo. To potrjujejo tudi enotna in vztrajna stališča razširjenega političnega aktiva naselja:

— da občinska skupščina Ljubljana Moste-Polje zaščititi krajane Novih Jarš tako v svoji pristojnosti kot glede na določbe republiške ustave in zakona o združenem delu;

— da o nastali situaciji razpravljajo družbenopolitične organizacije v občini in mestu in — da skupščina mesta Ljubljana na prvi svoji seji določi posebno točko dnevnega reda o nastali problematiki in na zasedanju vseh treh zborov mestne skupščine sprejme sklep, da bo demokratično in dialektično nakazala rešitev vseh problemov, ki so nastali v zvezi s spremenjeno lokacijo gradnje krematorija na ljubljanskih »starih« Žalah.

S tovariškimi pozdravi!

Predsednik zbora delegatov KS FRIDERIK LIČEN
Predsednik KK SZDL LEOPOLD KOS

Kot valovi oceana pljuska mesto po rodovitni zemlji nekdanjega kmečkega predmestja. Vsem postaja tesno. Vse bolj se je treba samoupravno dogovarjati o prostoru (Foto: Nuša Javornik)

20 km od sedaj predlagane lokacije.

Iz poslanega gradiva za izdelavo smernic za lokacijsko dokumentacijo pa z navedenim dopisom ni bilo razvidno, da gre v tej zadevi tudi za spremembo tako imenovanih Velikih Žal, sprejetih po GUP iz leta 1967. Še več, iz zadnjega dopisa LUZ št. 264 z dne 18. januarja 1977 sledi, da bo možno »stare« Žale širiti samo proti severu (ni navedeno, kakšen prostor bo to in za koliko let pokopavanja Ljubljancanov!), s čimer je nastala povsem drugačna situacija. Da gre za takšne radikalne spremembe, smo ugotovili šele po intervenciji predstavnika skupnosti za varstvo okolja mesta Ljubljana na sestanku 11. januarja 1977 v prostorih KS Nove Jarše.

Tega dne smo namreč organizirali sestanek, na katerem so bili strokovnjaki raznih kvalifikacij, predsednik IS SML in člani razširjenega političnega aktiva naselja Nove Jarše. Takrat je tovariš Vengust, predsednik IS SML, izrekel znano trditve, da »po sedanjih pozitivnih predpisih mnenje KS ni potrebno« in da so »KS in njena pooblastila šele v nastajanju!« Izrekel pa je tudi, da »nam bo vaša privolitev pomagala pri lokacijskem postopku in pri tem, da se bomo pogajali za »velike« Žale.«

Dne 18. januarja 1977 smo dobili v roke glasilo SZDL Ljubljana-Bežigrad št. 1-77 z dne

dalnega načrta Žal ter pripisal in odposlal na SML, da njen IS na demokratičen način in v čimprejšnjem času izvede javno razpravo o pokopališčih nasploh in to naloge tudi v celoti čimprej zaključiti. Te naloge IS SML ni opravil, naš IS pa tudi ni obvestil naše KS o teh namelih. Kot priloga med dokumenti je navedeno soglasje KS Savsko naselje in Tomačevo-Jarše, vendar se ugotavlja, da imenovani KS nista dali soglasja na podlagi sklepa zbora delovnih ljudi in občanov, marveč je to soglasje sveta KS, ki pa takšnega pooblastila nimata tako po statutu KS kot občine Ljubljana-Bežigrad.

Da je temu tako, potrjujejo pritožbe krajanov-občanov omenjenih KS, ki se sedaj pritožujejo, češ da niso bili nič vprašani (izjavil Milan Zupan, predsednik delegatov HS pri KS Nove Jarše na sestanku 8. februarja 1977).

Vsem krajevni skupnostim — temeljnimi delegacijam v občini Bežigrad smo napisali pismo z obširno razlago stanja in s predlogom, da s sprejemom odloka počakajo. Skupščina občine Moste-Polje je pod številko 06-2-74-1 z dne 28. januarja 1977 poslala priporočilo vsem zborom občinske skupščine Ljubljana-Bežigrad, da z vso resnostjo in odgovornostjo obravnavajo ugovore KS Nove Jarše. Sledila je samo izjava predsednika občine Janeza Riglerja, da so vsi trije zbori SO sprejeli odlok in da gre za zadevo širšega pomena v Ljub-

ustvarjamo problem, kje bodo Ljubljancani pokopani čez 5 do 10 let. Kolumbovi tega vprašanja ne bodo rešili, da o neklih parkih, alejah, okrasnem drevju, klopeh sploh ne govorimo.

Glede na zgoraj navedeno ugotavljamo:

1. Gradnja krematorija v sklopu upravne zgradbe in poslovilne dvorane je forsirana forumsko s strani IS SML ter gre v račun edino občini Ljubljana-Bežigrad. Generalni urbanistični program v Ljubljani so enakopravno sprejele vse občine v Ljubljani, v tem primeru pa gre za spremembo GUP, kar je sforsirala občina Bežigrad na račun bodoče stanovanjske gradnje na zemljišču »velikih Žal, saj se govori, da bodo v tem predelu zgradili še najmanj 4.000 stanovanj. Imenovana občina še do danes ni dovolila zemljiško-knjižnega prenosa že odkupljene zemljišča v izmeri 24 ha po KP Žale, kar pogojuje pomislek, da tudi »srednjih Žal« ne bo (izjava skupnosti za varstvo okolja z dne 13. januarja 1977). S tem pa odpade vsa zunanja uređitev in hortikulturni ambient, ki je bil tako propagiran vzporedno z gradnjo krematorija v Ljubljani.

2. O lokaciji krematorija — peči niso dali svojih izjav občinski odbori ZZZB NOV, mestni odbor ZZZB NOV niti krajevni odbori mejnih KS. Ker govorimo o ljubljanskem krematoriju — pečeh in sedanji zoženosti »starih« Žal, bi morali Ljubljancane obvestiti tudi s stališčem skupno-